

۱۳ اسفند (۳ مارس) روز جهانی حیات وحش

در روز ۲۰ دسامبر ۲۰۱۳، مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۶۸ امین نشست خود، سوم مارس برابر با روز امضای کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های باقی‌مانده‌ی جانوری و گیاهی وحشی موسوم به CITES را به عنوان روز جهانی حیات وحش اعلام کرد.

هدف از این نامگذاری، افزایش آگاهی عمومی نسبت به حیوانات و گیاهان در معرض خطر و راه‌های مبارزه با جرایم در حوزه‌ی حیات وحش بود. سازمان ملل متحد، همچنین دبیرخانه CITES را به عنوان تسهیل‌کننده‌ی برنامه‌ها و مراسم مرتبط با این مناسبت، تعیین کرد. روز جهانی حیات وحش در حال حاضر مهمترین رویداد جهانی سالانه است که به حیات وحش اختصاص دارد.

شعار روز جهانی حیات وحش در سال ۲۰۱۸، **"گربه‌های بزرگ: شکارچیان تحت تهدید"** است و به دلیل اهمیت موضوع، سازمان ملل سال ۲۰۱۸ را تماماً "به این موضوع اختصاص داده است.

گربه‌سانان بزرگ یکی از گروه‌های حیوانات شناخته شده و مورد تحسین در سراسر جهان هستند. با این حال، امروزه این شکارچیان کارزماتیک، با تهدیدات فراوان و متفاوت مواجه هستند که عمدتاً ناشی از فعالیت‌های انسانی است. به طور کلی، جمعیت آنها به علت از دست دادن زیستگاه و طعمه، درگیری با مردم، شکار و تجارت غیرقانونی، به شدت کاهش یافته است. به عنوان مثال، جمعیت ببر در ۱۰۰ سال گذشته، ۹۵ درصد کاهش یافته و جمعیت شیرهای آفریقایی فقط در طی ۲۰ سال، به میزان ۴۰ درصد کاهش یافته است. اما برای جلوگیری از این روند افزایشی، اقدامات متعددی صورت گرفته است.

برای جلب حداکثری مخاطبان، روش‌های متفاوتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. به طور مثال از گربه‌های بزرگ که نه تنها شامل شیر، ببر، پلنگ و جگوار (پلنگ خالدار امریکایی) یعنی ۴ تن از بزرگترین گربه‌های وحشی است بلکه یوزپلنگ، پلنگ برفی، پوما (یوزپلنگ امریکایی) و لئوپارد (پلنگ، گربه وحشی) هم در دنیای صنعت، هنر، تجارت و مد نمادسازی می‌شود. مانند آرم شرکت‌های خودروسازی، باشگاه‌های ورزشی و برندهای تجاری که در سراسر جهان استفاده می‌شود.

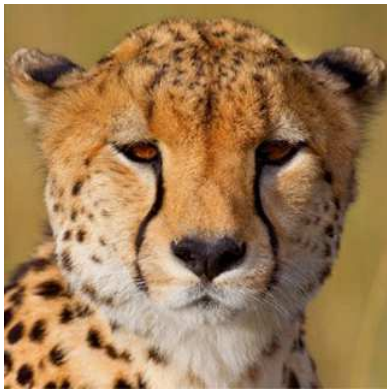
گونه‌های بزرگ گربه‌سانان در آفریقا، آسیا، شمال آمریکا و آمریکای مرکزی و جنوبی پراکنده هستند.

در طول قرن گذشته، ما با شکوه‌ترین شکارچیان سیاره را از دست داده‌ایم. تجارت حیات وحش یکی از سودآورترین معاملات غیرقانونی در جهان است که سود سالانه‌ی آن ۱۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود. تجارت غیرقانونی عاج فیل، شاخ‌های گرگدن و پوست ببر در بسیاری از کشورها، به ویژه در آسیا و آفریقا، گسترده است و توسط گروه‌های خطرناک که مواد مخدر یا سلاح را قاچاق می‌کنند، کنترل می‌شود.

جرم و جنایت در حوزه‌ی حیات وحش، شامل فروش غیرقانونی و خرید اعضای بدن حیوانات و همچنین سرقت و یا کشتن حیواناتی که توسط قوانین و مقررات محافظت می‌شوند از یک سو، و تغییر اقلیم، از دست رفتن زیستگاه و کمبود شکار و طعمه از سوی دیگر، صدمات جبران ناپذیری به گونه‌های مختلف وارد کرده و می‌کند. از این رو سازمان‌هایی مانند صندوق جهانی حیات وحش (WWF) و سازمان ملل متحد (UN) می‌خواهند به این جنایات پایان داده و از اثرات فعالیت‌های انسان ساخت در تخریب شرایط زیستی حیات وحش، جلوگیری کنند.

انتخاب سال ۲۰۱۸ به عنوان سال جهانی حیات وحش، به منظور بالا بردن آگاهی در مورد وضعیت بسیار ناگوار آنها و حمایت از اقدامات ملی و جهانی برای نجات این گونه‌های معروف، به ما این فرصت را می‌دهد که توجه همه‌ی مردم را به این گربه‌سانان بزرگ و اهمیت حضور آنها در چرخه‌ی طبیعت، جلب کنیم.

گربه سانان بزرگ و زیبا:

cheeta

Jaguar

leopard

lion

puma

Snow leopard

Tiger

Cheetah (یوزپلنگ):

بر اساس تخمین‌های موجود از یوزپلنگ، که به عنوان سریع‌ترین حیوان روی زمین شناخته می‌شود تنها ۷۱۰۰ قلاده در جهان باقی مانده است و آینده‌ی آنها هنوز مشخص نیست. یوزپلنگ‌ها از حدود ۹۰ درصد از محدوده تاریخی خود در آفریقا، ناپدید شده‌اند و در آسیا به جز یک نوع در ایران، که تعدادشان حدود ۵۰ قلاده است، دیگر وجود ندارند.

یوزپلنگ‌ها عمیقاً "تحت تأثیر صدمات ناشی از شکار توسط انسان و تغییر کاربری زمین برای کشاورزی و دیگر اهداف توسعه‌ای قرار دارند. همچنین تجارت غیر قانونی توله‌های زنده و بزرگسالان نیز وجود دارد که بسیاری از آنها را در جابجایی‌ها از بین می‌برد. آنها در فهرست بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) به رنگ قرمز یعنی "خطرناک" لیست شده‌اند که در شمال آفریقا و آسیا، در لیست "در معرض خطر بحرانی" قرار دارند.

Jaguar (پلنگ خالدار امریکایی):

بزرگترین محل زندگی امروز پلنگ، این گربه وحشی، در آمریکاست که به دلیل شکار غیر قانونی، جنگل زدایی و نبودن طعمه، در معرض تهدید قرار دارد. پلنگ‌ها در ۱۸ کشور از آمریکای لاتین، از مکزیک تا آرژانتین وجود دارند اما از بیش از ۴۰ درصد از محدوده تاریخی خود، ناپدید شده‌اند و در دو کشور السالوادور و اروگوئه به کلی منقرض شده‌اند.

در طول دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، پلنگ‌ها بخاطر پوست خود به تعداد زیاد شکار شدند. تا سال ۱۹۷۳، یعنی زمانی که کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های در معرض خطر (CITES) برگزار شد، هر سال نزدیک به ۱۸۰۰۰ پلنگ، کشته می‌شد. پلنگ در لیست قرمز (IUCN) در فهرست "گونه‌های تهدید شده" قرار دارد، هرچند وضعیت آن در حال بررسی است و ممکن است در سال آینده به "آسیب پذیر" تغییر یابد.

همانطور که انسان‌ها زمین را برای کشاورزی و سایر اهداف خود توسعه می‌دهند، زیستگاه‌های پلنگ نیز از بین می‌رود و موجب منزوی شدن جمعیت و ایجاد بی‌ثباتی ژنتیکی گونه‌ها می‌شود. فقدان طعمه‌ی طبیعی (مانند گوزن) به دلیل شکار بیش از حد توسط انسان، سبب می‌شود پلنگ‌ها به شکار دام‌ها و حیوانات خانگی روی بیاورند و این امر باعث بروز درگیری میان انسان و حیوانات می‌شود.

leopard (پلنگ، گربه وحشی):

لئوپاردها بزرگترین نوع از گربه‌سانان بزرگ از نظر تعداد هستند و طیف گسترده‌ای از زیستگاه‌ها را از مناطق جنگلی کنگو تا بیابان‌های خاورمیانه اشغال می‌کنند و با وجود سازگاری قابل توجه آنها، جمعیتشان در آفریقا و آسیا در حال کاهش است.

جمعیت پلنگ‌ها، تقریباً ۷۵ کشور در سراسر آفریقا و اوراسیا را پوشش می‌دهد اما از حدود ۴۰٪ از محدوده تاریخی خود در آفریقا و بیش از ۵۰٪ از محدوده تاریخی خود در آسیا ناپدید شده‌اند. آنها در شش کشور هنگ‌کنگ، چین، کویت، لیبی، سنگاپور، عربستان سعودی و تونس به کلی منقرض و حضورشان در شش کشور عراق، قزاقستان، جمهوری کره، لبنان، لسوتو و موریتانی هم بسیار نامطمئن است.

لئوپاردها در فهرست "نزدیک به خطر" در لیست اتحادیه‌ی بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) قرار داشتند که در سال ۲۰۱۵ به فهرست "آسیب پذیر" تغییر یافته‌اند و در آسیای میانه و سری لانکا در لیست "در معرض خطر" و در خاورمیانه، روسیه و در جزیره اندونزی جاوا "در معرض خطر بحرانی" قرار دارند.

گاوه‌های نر و همچنین مواد شیمیایی که در کشاورزی مورد استفاده است، تهدیدی مستقیم برای پلنگ‌ها هستند و اغلب آنها در تله‌های سیمی و تله‌هایی که برای گونه‌های دیگر گذاشته شده‌اند، گرفتار و کشته می‌شوند. لئوپاردها هم، زیستگاه خود را به دلیل فعالیت‌های انسانی از دست می‌دهند و بخاطر تهدیدی که برای دام‌ها هستند، و همینطور برای تجارت غیرقانونی پوست و سایر اعضای بدنشان، کشته می‌شوند.

lion (شیر):

شیرها که محل زندگی اصلی آنها آفریقا است، حتی در بزرگترین و بهترین مناطق حفاظت شده، در معرض خطر فاجعه بار انقراض قرار دارند. آنها در ۲۷ کشور آفریقایی و یک کشور آسیایی وجود دارند، اما تنها ۷ کشور شناخته شده هستند که دارای بیش از ۱۰۰۰ شیر هستند. شیرها از بیش از ۸۰ درصد از محدوده تاریخی خود، تنها در ۱۰۰ سال گذشته ناپدید و در ۲۶ کشور آفریقایی به کلی منقرض شده‌اند.

حدود یک قرن پیش، بیش از ۲۰۰۰۰۰ شیر وحشی در آفریقا زندگی می‌کردند. نظرسنجی‌های اخیر برآورد می‌کند که در دو دهه‌ی گذشته، تعداد شیرها از حدود ۳۰۰۰۰ به ۲۰۰۰۰ کاهش یافته است. شیرها در حال حاضر تحت عنوان "آسیب پذیر" در لیست اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) در فهرست قرمز گونه‌های تهدید شده قرار دارند. در غرب آفریقا، این گونه در حال حاضر به عنوان "در معرض خطر بحرانی" طبقه بندی شده است.

همراه با از بین رفتن زیستگاه حیات وحش توسط انسان، سکونتگاه‌های انسان و شیر به هم نزدیک می‌شود. دام‌ها، شکار طبیعی شیر می‌شوند و این کار منجر به درگیری میان انسان و شیر شده و شیرها به دلیل به خطر انداختن معیشت انسان‌ها، کشته می‌شوند.

گاوه‌های نر و مواد شیمیایی مورد استفاده در کشاورزی که جمعیت‌های شکار را کاهش می‌دهد، مانند سایر گونه‌های گربه سانان تهدیدی برای شیرها بحساب می‌آیند. از سوی دیگر آنها اغلب در تله‌های سیمی و سایر تله‌ها که برای شکار آنها گذاشته می‌شود، گرفتار و از بین می‌روند. شکار غیرقانونی شیرها برای اعضای بدنشان که در طب سنتی محلی و بین‌المللی (بخصوص در آسیا) مورد استفاده قرار می‌گیرد هم، از دلایل دیگر کاهش جمعیت شیر است.

Puma (یوزپلنگ امریکایی):

یوزپلنگ امریکایی که به عنوان گربه‌ی وحشی پشمالو و شیر کوهی شناخته می‌شود، در ۲۸ کشور آمریکای جنوبی زندگی می‌کند اما، تعداد این گونه هم در حال کاهش است. محل زندگی پوما داخل هر نوع جنگل در محدوده‌ی خود، و همچنین بیابان‌های مونتانا و مراکز استپ آزاد است.

پوما دارای بزرگترین محدوده جغرافیایی در میان پستانداران در نیمکره غربی از جنوب آلاسکا تا قسمت‌های جنوبی شیلی است. نسل این حیوان زیبا، طی ۲۰۰ سال گذشته در سراسر نیمه‌ی شرقی آمریکای شمالی، به جز جمعیت کوچکی در فلوریدا، از بین رفته است و باقی مانده‌ی آنها در فلوریدا نیز در خطر هستند که خوشبختانه با اقدامات صورت گرفته وضعیت آنها در حال بهبود است.

پوما به عنوان یک گونه "نگران کننده" توسط (IUCN) در لیست قرمز گونه‌های در حال خطر فهرست شده است و وضعیت جمعیت آنها در آمریکای مرکزی و جنوبی به طور عمده، ناشناخته و احتمال کاهش جمعیت آنها بسیار است.

به دلیل فعالیت های انسانی در راستای توسعه، پوماها به طور فزاینده‌ای زیستگاه خود را از دست می دهند و یا زیستگاهشان تکه تکه می شود. درگیری های انسان و پوما، از جمله اقدامات تلافی جویانه و یا پیشگیرانه، یک تهدید اولیه برای آنها است و متأسفانه افراد مسن، ترس از پوماها را در ذهن جوان ترها تشدید می کنند. از سوی دیگر در برخی از مناطق آمریکای جنوبی، جمعیت طعمه‌ی پوماها هم کاهش می یابد و همچنین شکار قانونی و غیرقانونی هم، تهدیدی جدی برای آنها در سراسر محدوده‌ی زندگی این گربه‌سانان بزرگ است.

Snow Leopard (پلنگ‌های برفی):

پلنگ های برفی، به خاطر مخفی ماندنشان و اینکه به ندرت دیده می شوند، اغلب توسط مردم محلی به عنوان "ارواح کوهستانی" شناخته می شوند. پلنگ برفی در میان گربه‌های بزرگ، کمتر شناخته شده است و محل زندگی او، چشم اندازهای مرتفع و بین ۲۵۰۰ تا ۵۵۰۰ متر از سطح دریا است. ۶۰ درصد از این زیستگاه برفی یخی، تنها در چین یافت می شود. این حیوان وحشی زیبا و کمیاب بجز چین، در ۱۲ کشور و در وسعت ۲ میلیون کیلومتر مربع زندگی می کند.

اعتقاد بر این است که هم اکنون بین ۴۵۰۰ تا ۱۰۰۰۰ پلنگ برفی وجود دارد. تعداد دقیق آنها مشخص نیست زیرا به ندرت ظاهر می شوند. با این حال تحقیقات جدید، با کمک دوربین های کار گذاشته شده در زیستگاه های این حیوان، نشان می دهند که ممکن است تعداد بیشتری از این گربه‌ها وجود داشته باشند.

پلنگ برفی به عنوان "آسیب پذیر" در لیست قرمز گونه های خطرناک اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) ذکر شده است. نگهداری یا کشتار غیرقانونی پلنگ برفی، تهدید اصلی برای بقای این گونه است. حیوان زنده یا اعضای بدن آنها می تواند به هزاران دلار آمریکا فروخته شود. پوست زیبا و متفاوت آنها، بسیار طرفدار دارد و استخوان های آنها در طب سنتی در آسیا استفاده می شود.

پلنگ برفی اغلب به دلیل شکار دام‌ها، توسط انسان‌ها کشته می‌شود. این حیوان هم در حال از دست دادن طعمه‌ی خود است که عمدتاً "گوسفند و بز کوهی وحشی است چون این حیوانات هم بصورت غیر قانونی و هم بصورت قانونی توسط انسان‌ها، شکار می‌شوند.

Tiger (ببرها):

ببرها با کمتر از ۳۹۰۰ قلاده‌ی باقی مانده در حیات وحش، بیش از همه‌ی گربه‌سانان بزرگ، نزدیک به انقراض هستند. آنها تنها ۴ درصد از محدوده تاریخی خود را حفظ کرده‌اند و در ۱۱ کشور آسیا وجود دارند، اما تنها در ۸ کشور موجود، دارای جمعیت‌های تایید شده هستند. ببرها در حال حاضر دیگر در ۹۶ درصد از محدوده‌ی تاریخی خود زندگی نمی‌کنند. یعنی در ۱۰ کشور دنیا نسلشان منقرض شده و بیشتر این کاهش، در دهه‌ی گذشته رخ داده است.

فقط بیش از یک قرن پیش، ۱۰۰ هزار ببر وحشی در آسیا زندگی می‌کردند و امروز، کمتر از ۳۹۰۰ قلاده از آنها باقی مانده است. ببر به ۹ زیرگونه تقسیم شده است، سه مورد از آنها (جاوین، خزر و بالی) منقرض شده‌اند. گونه‌های موجود بنگال، هندوچین، سوماترا، سبیری و مالایی هستند.

ببرها در لیست "گونه‌های در معرض خطر" در فهرست بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) قرار دارند. زیر گونه‌های مالایی و سوماتان به عنوان "در معرض خطر بحرانی" قرار دارند. این حیوانات برای سود سالانه‌ی ۲۰ میلیارد دلاری در بازارهای غیر قانونی شکار می‌شوند. اعضای بدن ببر، برای مصارف دارویی سنتی در سراسر آسیا مصرف می‌شود و در چین بسیار متقاضی دارد.

ببرهای وحشی به دلیل حفاظت از جان خودشان و دام‌ها، مورد آزار و اذیت روستاییان قرار می‌گیرند. زیستگاه ببر به طور فزاینده‌ای از فعالیت‌های کشاورزی، به ویژه تک‌کشتی بخصوص برای گیاهان روغنی تهدید می‌شود. همچنین طعمه‌های این گربه‌سانان بزرگ، مانند گوزن و خوک وحشی، همچنان از بین می‌رود و ببرها را مجبور می‌کند تا به شکار دام روی بیاورند و بتوانند خود و توله‌های خود را تغذیه کنند که این فرآیند منجر به درگیری میان ببرها با هم و با انسان می‌شود.

دولت ها در تمام کشورها باید به این موضوع مهم توجه داشته باشند که جرم و جنایت در حوزه ی حیات وحش تاثیرات اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی بسیار مخربی در سراسر جهان دارد و لازم است با اصلاح و تقویت قوانین خود در زمینه ی پیشگیری از این تخلفات، اقدامات جدی انجام دهند.

مطالب و تصاویر برگرفته از سایت: [world wildlife day](#)

روز جهانی حیات وحش *گرامی بار*

